

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

22 березня 2019 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 58/ко-19

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі колегії:

головуючого - Устименко В.Є.,

членів Комісії: Козлова А.Г., Луцюка П.С., Мішина М.І.,

розглянувши питання про результати кваліфікаційного оцінювання судді апеляційного суду Дніпропетровської області Остапенко Вікторії Олександрівни на відповідність займаній посаді,

встановила:

Згідно з пунктом 16¹ розділу XV «Перехідні положення» Конституції України відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», має бути оцінена в порядку, визначеному законом. Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або добросовісності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади.

Пунктом 20 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі - Закон) передбачено, що відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», оцінюється колегіями Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в порядку, визначеному цим Законом.

Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або добросовісності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади за рішенням Вищої ради правосуддя на підставі подання відповідної колегії Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Рішенням Комісії від 20 жовтня 2017 року № 106/зп-17 призначено кваліфікаційне оцінювання 999 суддів місцевих та апеляційних судів на відповідність займаній посаді, зокрема судді апеляційного суду Дніпропетровської області Остапенко В.О.

Частиною п'ятою статті 83 Закону встановлено, що порядок та методологія кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення затверджуються Комісією.

Відповідно до пунктів 1, 2 глави 6 розділу II Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затвердженого рішенням Комісії від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16 (у редакції рішення Комісії від 13 лютого 2018 року № 20/зп-18) (далі - Положення), встановлення відповідності судді критеріям кваліфікаційного оцінювання здійснюється членами Комісії за їх внутрішнім переконанням відповідно до результатів кваліфікаційного оцінювання. Показники відповідності судді критеріям кваліфікаційного оцінювання досліджуються окремо один від одного та у сукупності.

Пунктом 11 розділу V Положення встановлено, що рішення про підтвердження відповідності судді займаній посаді ухвалюється у разі отримання суддею мінімально допустимого і більшого бала за результатами іспиту, а також більше 67 відсотків від суми максимально можливих балів за результатами кваліфікаційного оцінювання всіх критеріїв за умови отримання за кожен з критеріїв бала більшого за 0.

Положеннями статті 83 Закону передбачено, що кваліфікаційне оцінювання проводиться Комісією з метою визначення здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді за визначеними критеріями. Такими критеріями є: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика, доброчесність.

Згідно зі статтею 85 Закону кваліфікаційне оцінювання включає такі етапи:

1) складення іспиту (складення анонімного письмового тестування та виконання практичного завдання);

2) дослідження досьє та проведення співбесіди.

Відповідно до положень частини третьої статті 85 Закону рішенням Комісії від 20 жовтня 2017 року № 106/зп-17 запроваджено тестування особистих морально-психологічних якостей і загальних здібностей під час кваліфікаційного оцінювання суддів місцевих та апеляційних судів на відповідність займаній посаді.

Остапенко В.О. склала анонімне письмове тестування, за результатами якого набрала 86,4 бала. За результатами виконаного практичного завдання Остапенко В.О. набрала 82,5 бала. На етапі складення іспиту суддя загалом набрала 168,9 бала.

Остапенко В.О. пройшла тестування особистих морально-психологічних якостей та загальних здібностей, за результатами якого складено висновок та визначено рівні показників критеріїв особистої, соціальної компетентності, професійної етики та доброчесності.

Рішенням Комісії від 03 березня 2018 року № 44/зп-18 затверджено результати першого етапу кваліфікаційного оцінювання суддів місцевих та апеляційних судів на відповідність займаній посаді «Іспит», складеного 19 лютого 2018 року, зокрема судді апеляційного суду Дніпропетровської області Остапенко В.О., яку допущено до другого етапу кваліфікаційного оцінювання суддів місцевих та апеляційних судів на відповідність займаній посаді «Дослідження досьє та проведення співбесіди».

Згідно з положеннями статті 87 Закону з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання утворюється Громадська рада доброчесності, яка, зокрема, надає Комісії інформацію щодо судді (кандидата на посаду судді), а за наявності відповідних підстав - висновок про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності.

Абзацом третім пункту 20 розділу III Положення визначено, що під час співбесіди обов'язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та доброчесності.

Підпунктом 4.10.1 пункту 4.10 розділу IV Регламенту Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, затвердженого рішенням Комісії від 13 жовтня 2016 року № 81/зп-16 (з наступними змінами) (далі - Регламент), передбачено, що інформація щодо судді (кандидата на посаду судді) або висновок про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності надається до Комісії Громадською радою доброчесності не пізніше ніж за 10 днів до визначеної Комісією дати засідання з проведення співбесіди стосовно такого судді (кандидата на посаду судді).

У разі недотримання Громадською радою доброчесності строку, визначеного абзацом третім підпункту 4.10.1 пункту 4.10 розділу IV Регламенту, питання щодо розгляду матеріалів, вирішується Комісією у складі колегії під час проведення засідання, про що ухвалюється протокольне рішення.

Громадською радою доброчесності у передбачений Регламентом строк - 15 березня 2018 року надано Комісії висновок про невідповідність судді апеляційного суду Дніпропетровської області Остапенко В.О. критеріям доброчесності та професійної етики (далі - Висновок), затверджений 12 березня 2018 року.

У Висновку Громадської ради доброчесності зазначено, що:

1) У діяльності судді Остапенко В.О. були випадки наявності конфлікту інтересів, а саме: ухвалення суддею Остапенко В.О. судових рішень в інтересах посадових осіб ТОВ «Капітал», співзасновником і бенефіціарним власником якого є чоловік судді. Зокрема, Остапенко В.О. було прийнято постанову Саксаганського районного суду міста Кривий Ріг Дніпропетровської області від 07 грудня 2009 року у справі №3-3246, відповідно до якої суддя звільнила від адміністративної відповідальності за частиною другою статті 163-1 КУпАП (порушення порядку ведення податкового обліку) особу, яка працює директором ТОВ «Капітал», у зв'язку з малозначністю вчиненого нею діяння.

Також Остапенко В.О. прийняла постанову Саксаганського районного суду міста Кривий Ріг Дніпропетровської області від 07 грудня 2009 року у справі №3-3244, якою звільнила від адміністративної відповідальності за частиною першою статті 163-1 КУпАП (порушення порядку ведення податкового обліку) особу, яка працює головним бухгалтером ТОВ «Капітал», у зв'язку з малозначністю вчиненого нею діяння.

З огляду на що, на думку Громадської ради доброчесності, маючи конфлікт інтересів, Остапенко В.О. вирішила справи на користь цих осіб, використовуючи своє посадове становище, і тим самим посприяла уникненню адміністративної відповідальності таких осіб.

2) Суддя Остапенко В.О. здійснювала самочинні (незаконні) будівництва та перепланування і в судовому порядку їх легалізувала. При цьому для легалізації незаконних дій Остапенко В.О. використовувала місцеві суди в межах територіальної юрисдикції апеляційного суду, де вона є суддею, зокрема суд, де працювала раніше суддею.

Так, Остапенко В.О. разом з ОСОБА_1, здійснивши самочинне перепланування у 2007 році квартири під магазин непродовольчих товарів, це перепланування у 2011 році «узаконили» рішенням Дзержинського районного суду міста Кривий Ріг Дніпропетровської області від 25 березня 2011 року у справі № 2-998/11, яким було задоволено позов ОСОБА_1 та Остапенко В.О. до Криворізької міської ради про визнання права власності на нежитлове приміщення.

Також рішенням Саксаганського районного суду міста Кривий Ріг Дніпропетровської області від 08 вересня 2011 року у справі № 2-2974/11, в якому раніше працювала суддя Остапенко В.О., було задоволено її позов до Криворізької міської ради про визнання права власності на самочинне будівництво (на житловий будинок (246,2 кв.м), літню кухню (69 кв.м), гараж (75,2 кв.м). Фактичні обставини справи

полягають у тому, що в 2010 році суддя вирішила провести реконструкцію свого одноповерхового будинку в двоповерховий, збудувати літню кухню і гараж.

3) Суддя допускала численні суперечності, помилки і неповноту в майнових деклараціях, що свідчить про неналежне ставлення до обов'язку декларування.

4) Чоловік судді Остапенко Д.В. на громадських засадах був помічником народного депутата від Партії регіонів Білого Олексія Петровича (Верховна Рада України, VI-VII скликання), з яким він має спільний бізнес. Зокрема, чоловік судді та народний депутат є засновниками і (або) кінцевими бенефіціарними власниками ТОВ «Капітал», ТОВ «РБО Україна», ТОВ «Тондо», ТОВ «Тондо-Інвест».

З огляду на зазначене Громадська рада доброчесності дійшла висновку про невідповідність судді критеріям доброчесності і професійної етики.

Згідно з пунктами 45-46 розділу III Положення за результатами розгляду висновку Громадської ради доброчесності про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та/або доброчесності Комісія ухвалює одне з рішень, передбачених цим Положенням.

Інформація, яка містилася у висновку, за наявності достатніх підстав береться до уваги Комісією під час визначення оцінок за відповідні критерії.

Комісія не надає оцінку судовим рішенням, відображеним у відповідному висновку, або інформації за відсутності посилання на рішення компетентного органу про притягнення судді (кандидата на посаду судді) до передбаченої законом відповідальності або встановлення факту порушення суддею (кандидатом на посаду судді) вимог законодавства.

Перевіряючи обставини, відображені у Висновку, Комісія з'ясувала, що в матеріалах суддівського досьє Остапенко В.О. відсутня інформація про притягнення судді до відповідальності за вчинення корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, у випадках, установлених законом, а також невідповідності поведінки судді іншим вимогам законодавства у сфері запобігання корупції та наявності обставин, передбачених підпунктами 6-7 частини першої статті 106 Закону.

З матеріалів суддівського досьє вбачається, що згідно довідки про результати перевірки, передбаченої Законом України «Про очищення влади» від 09 листопада 2015 року, до Остапенко В.О. не застосовуються заборони, передбачені частинами третьою та четвертою статті 1 Закону України «Про очищення влади».

У межах процедури кваліфікаційного оцінювання суддею Остапенко В.О. було надано усні та письмові пояснення, підтверджувальні документи, які оцінено Комісією під час співбесіди.

Стосовно ухвалення судових рішень в інтересах посадових осіб ТОВ «Капітал», співзасновником і бенефіціарним власником якого є її чоловік, Остапенко В.О. пояснила, що, працюючи суддею першої інстанції та розглядаючи велику кількість справ і матеріалів кожен місяць, фізично знати, що розподілена адміністративна справа безпосередньо стосується члена її родини, було неможливо. Також не можливо лише за назвою підприємства визначити кінцевих бенефіціарних власників товариства, оскільки податкова інспекція при складанні протоколів таких відомостей суду не надавала.

Про те, що її чоловік є кінцевим бенефіціаром ТОВ «Капітал», вона дізналася у 2015 році, коли вперше заповнювала електронну декларацію, відомості з якої у паперових деклараціях не вимагалися. Більш того, до 2015 року її чоловік не повідомляв її жодних даних щодо своєї підприємницької діяльності.

Посилання Громадської ради доброчесності на те, що розгляд нею протоколів про адміністративне правопорушення стосовно посадових осіб ТОВ «Капітал» посприяв

уникненню адміністративної відповідальності лише цих осіб, спростовується прийнятими нею у 2009 році постановами щодо інших посадових осіб.

Також Остапенко В.О. вказала, що посилення Громадської ради доброчесності на те, що вона, розглядаючи у 2009 році справи стосовно посадових осіб ТОВ «Капітал», мала реальний конфлікт інтересів та не повідомила про це керівництво, або не врегулювала його самостійно, не може трактуватися як порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» щодо конфлікту інтересів, оскільки вказаний закон, який набрав чинності 26 квітня 2015 року, не має зворотної сили та в її діях відсутній такий конфлікт. Окрім того, визначення терміна «реальний конфлікт інтересів» було вперше роз'яснено в Законі України «Про запобігання корупції», який набрав чинності лише у 2015 році.

У своїх поясненнях щодо «легалізування» самочинного будівництва та перепланування Остапенко В.О. пояснила та підтвердила, що дійсно районними судами першої інстанції у 2011 році були ухвалені судові рішення, якими задоволено її позови про визнання права власності на нежитлове приміщення після реконструкції, а також про визнання права власності на будинок після реконструкції. Водночас звернула увагу на те, що вона як громадянин України звернулася до суду за захистом своїх прав та інтересів, і це її право було судом захищено. На час звернення до районних судів у жодному із них вона не працювала, судові рішення відповідачами не оскаржувалися та набрали законної сили.

Стосовно наявних, на думку Громадської ради доброчесності, суперечностей, помилок і неповноти в майнових деклараціях Остапенко В.О. пояснила:

- Відповідно до норм сімейного та житлового законодавства України місцем проживання ІНФОРМАЦІЯ_1 яке вона вказала в декларації, тому висновок Громадської ради доброчесності в цій частині є суперечливим.

- З приводу права користування чоловіка житлом зазначила, що вказавши його у декларації як члена своєї сім'ї та керуючись вимогами сімейного законодавства щодо презумпції набутого в шлюбі майна, як спільного сумісного майна подружжя, її чоловік в апріорі є його співвласником та має право не тільки на користування ним, але і володіння.

- Стосовно мопеда Yamaha Jog 1991 р.в. пояснила та підтвердила довідкою з територіального сервісного центру № 1243 МВС України від 28 березня 2018 року, що вона ніколи не була власником у вказаного транспортного засобу.

- Щодо мотоцикла Honda VFR 1200 2013 р.в. пояснила, що вказаний транспортний засіб дійсно було придбано її чоловіком, однак чоловік указаний факт приховав від неї, оскільки вона категорично проти використання такого виду транспортного засобу. Відтак вона була позбавлена можливості зазначити в майновій декларації відомості про мотоцикл. Стосовно вартості мотоцикла, то суддя пояснила, що доходи її чоловіка за 2015 рік значно перевищували вартість мотоцикла.

- З приводу вартості задекларованого майна пояснила, що вказане у деклараціях майно було придбано в різні роки, тому його вартість неможливо правильно зазначити з урахуванням сплину часу без проведення окремої оцінки чи експертизи, що не вимагається при поданні декларації. Крім того, частина нерухомого майна була набута у власність шляхом приватизації, що також унеможливорює правильне визначення його вартості.

Остапенко В.О. також було надано пояснення стосовно перебування її чоловіка на громадських засадах помічником народного депутата Білого О.П., в яких вона зазначила, що чоловік ніколи не був членом жодної політичної партії чи громадської організації, а з 2014 року він уже не є помічником народного депутата Білого О.П. на громадських засадах. Водночас зазначила, що Конституцією України гарантовано свободу совісті та

право вибору й участі в політичній діяльності, тому члени сім'ї судді та інших публічних осіб не позбавляються належних їм гарантій прав і свобод.

Окрім того, у травні 2018 року до Комісії з повідомленням про недостовірність тверджень, указаних суддею Остапенко В.О. у декларації доброчесності судді за 2015 рік, звернувся голова Громадської організації «Всеукраїнське об'єднання «Автомайдан» Гриценко О.А.

Як убачається зі змісту повідомлення питання, які в ньому порушує заявник, а саме щодо наявного в 2009 році в діяльності судді Остапенко В.О. на посаді судді Саксаганського районного суду міста Кривий Ріг Дніпропетровської області конфлікту інтересів та узаконення суддею в судовому порядку самочинного будівництва та перепланування є аналогічними тим, які порушено Громадською радою доброчесності у Висновку.

Відповідно до пункту 6.2.4 розділу VI Регламенту перевірка повідомлення, що надійшло до Комісії в межах процедури кваліфікаційного оцінювання, проводиться під час дослідження досьє та співбесіди відповідно до Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення.

Колегією Комісії 22 березня 2019 року завершено проведення співбесіди із суддею (27 березня, 23 травня, 09 жовтня 2018 року оголошувались перерви), під час якої обговорено питання щодо показників за критеріями компетентності, професійної етики та доброчесності, що виникли під час дослідження суддівського досьє.

Представники Громадської ради доброчесності на засідання Комісії не з'явилися.

Натомість у день співбесіди із суддею 22 березня 2019 року на електронну пошту Комісії о 12 годині 16 хвилин надійшов документ з назвою «Висновок про невідповідність судді апеляційного суду Дніпропетровської області Остапенко В.О. критеріям доброчесності та професійної етики», який за змістом є аналогічним попередньо наданому Висновку від 12 березня 2018 року.

З огляду на те, що зазначений документ надійшов з порушенням строку його подання відповідно до підпункту 4.10.1 пункту 4.10 розділу IV Регламенту, Комісією у складі колегії під час проведення засідання ухвалено протокольне рішення про залишення без розгляду зазначеного документа з назвою «Висновок про невідповідність судді апеляційного суду Дніпропетровської області Остапенко В.О. критеріям доброчесності та професійної етики» від 22 березня 2019 року.

Заслухавши доповідача, дослідивши досьє судді, надані суддею пояснення та результати співбесіди, під час якої вивчено та оцінено питання відповідності Остапенко В.О. критеріям кваліфікаційного оцінювання, а також інформацію, що міститься у Висновку Громадської ради доброчесності, затвердженому 12 березня 2018 року, та у повідомленні про відображення суддею Остапенко В.О. недостовірних відомостей у декларації доброчесності за 2015 рік, Комісія дійшла таких висновків.

За критерієм компетентності (професійної, особистої та соціальної) суддя набрала 339,9 бала.

При цьому за критерієм професійної компетентності Остапенко В.О. оцінено Комісією на підставі результатів іспиту, дослідження інформації, що міститься в досьє, та співбесіди за показниками, визначеними пунктами 1-5 глави 2 розділу II Положення. За критеріями особистої та соціальної компетентності Остапенко В.О. оцінено Комісією на підставі результатів тестування особистих морально-психологічних якостей і загальних здібностей, дослідження інформації, що міститься в досьє, та співбесіди з урахуванням показників, визначених пунктами 6-7 глави 2 розділу II Положення.

За критерієм професійної етики, оціненим за показниками, визначеними пунктом 8 глави 2 розділу II Положення, суддя набрала 160 балів. За цим критерієм

Остапенко В.О. оцінено на підставі результатів тестування особистих морально-психологічних якостей і загальних здібностей, дослідження інформації, що міститься в досьє, та співбесіди.

За критерієм добросовісності, оціненим за показниками, визначеними пунктом 9 глави 2 розділу II Положення, суддя набрала 173 бали. За цим критерієм Остапенко В.О. оцінено на підставі результатів тестування особистих морально-психологічних якостей і загальних здібностей, дослідження інформації, що міститься в досьє, та співбесіди.

За результатами кваліфікаційного оцінювання суддя апеляційного суду Дніпропетровської області Остапенко В.О. набрала 672,9 бала, що становить більше 67 відсотків від суми максимально можливих балів за результатами кваліфікаційного оцінювання всіх критеріїв.

Таким чином, Комісія дійшла висновку стосовно відповідності судді апеляційного суду Дніпропетровської області Остапенко Вікторії Олександрівни займаній посаді.

Згідно з пунктом 4.10.8 Регламенту в разі ухвалення рішення про підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді за наявності висновку, Комісія у складі колегії ухвалює протокольне рішення про винесення на розгляд Комісії у пленарному складі питання щодо підтримки зазначеного рішення відповідно до вимог абзацу другого частини першої статті 88 Закону.

Рішення про підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді набирає чинності з дня ухвалення цього рішення в разі, якщо воно буде підтримане не менше ніж одинадцятьма членами Комісії згідно з абзацом другим частини першої статті 88 Закону.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 83-86, 88, 93, 101 Закону, Положенням, Комісія

вирішила:

визначити, що суддя апеляційного суду Дніпропетровської області Остапенко Вікторія Олександрівна за результатами кваліфікаційного оцінювання суддів місцевих та апеляційних судів на відповідність займаній посаді набрала 672,9 бала.

Визнати суддю апеляційного суду Дніпропетровської області Остапенко Вікторію Олександрівну такою, що відповідає займаній посаді.

Рішення набирає чинності відповідно до абзацу третього підпункту 4.10.8 пункту 4.10 розділу IV Регламенту Комісії.

Головуючий

В.Є. Устименко

Члени Комісії:

А.Г. Козлов

П.С. Луцюк

М.І. Мішин